Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto, erätalousyksikkö

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari
p.0407336229

HE 146/2020 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 ja sen puitteissa riistatalous

Muistio valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuulemiseen 6.11.2020

30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

- Momentille esitetään 11,25 milj. euroa. Määräraha on 2,4 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2020 talousarvio.
- Määräraha käytetään vuonna 2020 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen
- Alkuvuoden toteutuneiden vahinkotapausten (5299 löydettyä poroa) sekä loppuvuoden vahinkoarvion (n. 1000 poroa) perusteella porovahinkojen määräksi arvioidaan vuonna 2020 yhteensä 10,7 milj. euroa. Tämä on selvästi enemmän kuin vuonna 2019 toteutuneet porovahingot (yhteensä 6,9 milj. euroa). Kasvu aiheutuu ahmojen aiheuttamista vahingoista. Noin 3300 löydettyä poroa (62%). EU:n oikeusperustaan liittyvä maksukatto rajoittaa kuitenkin porovahingoista maksettavat korvaukset 10 milj. euroon.
- Porovahingot muodostavat yli 90% kaikista suurpetojen aiheuttamista vahingoista.
- Kotieläinvahinkojen osuus momentilta on alle 0,6 milj. euroa ja vahinkojen ehkäisemistoimenpiteiden osuus noin 0,75 milj. euroa.
- Vuoden 2019 petovahinkokorvaukset pystyttiin maksamaan. täysimääräisesti, koska riistavahinkolain 15 §:n poikkeuksellisen suuret porovahingot eli ns. Lex Halla –korvauselementti kumottiin (15.3.2019/318).
- Vuoden 2020 alusta kotieläin-, irtaimisto- ja mehiläisvahingot on korvattu sitä mukaa kuin niitä syntyy, joten momentilla tulee olla 2020 vahinkojen lisäksi riittävä puskuri vuoden 2021 vahinkojen hoitamiseen.

30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

- Momentille esitetään 5,6 milj. euron määrärahaa. Määräraha koostuu tulomomentille 12.30.42 kertyvistä hirvieläinten pyyntilupamaksuista.

- Vuoden 2020 talousarvioon verrattuna määräraha on samansuuruinen. Tavoitteena on saalismääriä nostamalla vähentää hirvieläinten aiheuttamia

maatalous-, metsä- ja liikennevahinkoja. Momentin määräraha käytetään hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuviin menoihin sekä riistavahinkorekisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä (mm. Omariista) aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin.

- Aikuisen hirven pyyntilupamaksu on 120 ja vasan 50 euroa. Hirven osalta maksukertymän taso säilyy ennallaan 4,950 milj. euroa ja valkohäntäpeurojen pyyntilupien osalta maksukertymän arvioidaan pysyvän myös ennallaan 0,650 milj. eurossa.
- Hirvieläinten aiheuttamat metsävahingot, jotka maksettiin vuonna 2020, laskivat edellisvuoteen verrattuna ollen 1, 495 milj. euroa. Edellisenä vuonna vahingot olivat 1,976 milj. euroa. Hirvieläinten aiheuttamat maatalousvahingot puolestaan laskivat 0,380 milj. euroon. Edellisenä vuonna ne olivat 0,440 milj. euroa.
- Hirvieläinten aiheuttamien maa- ja metsätalousvahinkojen arvioidaan laskevan edelleen.

30.40.50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

- Momentille esitetään 13,878 milj. euron määrärahaa.
- Vuoden 2020 talousarvioon verrattuna määräraha vähenee 0,932 milj. euroa, johtuen pääosin hallitusohjelman kertaluontoisen lisäyksen osittaisesta aikaistamisesta (-1,0 milj.€) jo vuodelle 2020 (LTAE IV). Vähennystä pienentää huomioitu riistanhoitomaksujen kertymän kasvu 0,043 milj. euroa ja hallitusohjelman kertaluontoinen lisäys eläintautien torjuntaan 0,025 milj.€.
- Määräraha perustuu riistanhoitomaksukertymään, joka on merkitty tuloarvion momentille 12.30.45. Arvioitu metsästäjämäärä vuodelle 2020 on 305 500. Momentille arvioidaan kertyvän 11,753 milj. euroa. Riistanhoitomaksun suuruus on 39 euroa ja alle 18-vuotiaalta 20 euroa.
- Riistanhoitomaksu on valtion metsästäjiltä keräämä veroluontoinen maksu, jonka valtio ohjaa laissa riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta säädetyllä tavalla riistahallinnon ylläpitämiseen ja riistatalouden edistämiseen.
- Hallitusohjelman lisäyksestä 2 milj. euroa käytetään valtakunnallisen SOTKA-hankkeen (Sorsalintujen tilan kohentaminen) toteuttamiseen.
- Hanke kytkeytyy YM:n Helmi-elinympäristöohjelmaan. Hankkeessa
  1. toteutetaan monivaikutteisia riistakosteikkoja pesimäelinympäristöiksi,
  2. tehostetaan vieraspetojen minkin ja supikoiran pyyntiä erityisesti arvokkaimmilla lintuvesillä ja niiden ympäristössä,
  3. rakennetaan vesilintujen levähdysalueverkostoa arvokkaiden lintuvesien kunnostuksen yhteydessä,
  4. kehitetään valuma-aluetasoisen suunnittelun avulla riekkojen elinympäristöiksi soveltuvien soiden ennallistamista yhteistyössä vaelluskalapurojen kunnostuksen toimijoiden kanssa,
  5. kokeillaan uusia hallinnointi ja rahoitusmalleja käytännössä ja

6. edistetään taantuvien riistalintulajien kannanseurantaa ja tutkimusta.

- Sotka-hanke on poikkihallinnollinen yhteistyöhanke, jossa on toimijoita niin ympäristö- kuin riistahallinnon puolelta. Hanke tukee paikallisten maanomistajien ja metsästysoikeuden haltijoiden elinympäristöjen hoitotöitä ja työllistää urakoitsijoita ja suunnittelijoita.
- Hanke työllistää ja osallistaa lukuisia alan järjestöjä ja myös aktivoi paikallisen väestön vapaaehtoistyötä sekä edistää yksityisen rahoituksen kanavoimista.